

Hudobná zbierka jezuitov a piaristov v Trenčíne

1721-1854

Opis fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1570_15573	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Hudobná zbierka jezuitov a piaristov v Trenčíne	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1721-1854	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit o description (quantity, bulk, or size)	4,38 bm (35 archívnych škatúl spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Jezuitské a piaristické kolégium v Trenčíne	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Zbierka vznikla z autorskej, zberateľskej a opisovateľskej činnosti hudobných a speváckych pracovníkov pri bývalom jezuitskom (1648 - 1773) a piaristickom (1774 – 1854) kolégiu v Trenčíne. Obsahuje skladby cirkevného i svetského charakteru. Cirkevné skladby (omše, offertória, litánie a pod.), originály i opisy vznikli väčšinou z činnosti chrámového zboru (chóru) a jeho vedúcich, ktorý účinkoval pri pravidelných bohoslužbách v jezuitskom a neskôr v piaristickom kostole v Trenčíne. Pôvod svetských	Dejiny správy pôvodcu

		skladiieb možno vidieť viac v pedagogicko-výchovnej činnosti jednotlivých profesorov a hudobných vychovávateľov na trenčianskom jezuitskom, neskôr piaristickom gymnáziu. Žiacky súbor piaristického kolégia, ktorého činnosť sa datuje od roku 1777, často koncertoval v meste a jeho okolí, až mu napokon Uhorská miestodržiteľská rada zakázala činnosť, najmä keď žiacky súbor začal účinkovať aj pri verejných tanečných zábavách.	
3.2.3.	Archival history	<p>Zbierka je vlastníctvom Provincialátu rehole Piaristov na Slovensku so sídlom v Nových Sadoch, s ktorým má archív depozitnú zmluvu o úschove dokumentov.</p> <p>Zbierku objavili v roku 1951 pracovníci bývalej pobočky krajského archívu v Trenčíne Štefan Pozdišovský a Dr. Gerhard Šebák v oratóriách piaristického kostola v Trenčíne. Na pokyn vedúceho krajského archívu v Bratislave Ľudovíta Fuzáka a po dohode s bývalým rektorom kláštora piaristov v Trenčíne Jozefa Braneckého bola zbierka prenesená do okresného archívu. Materiál bol v dezolátnom stave, niektorí hudobní pracovníci v Trenčíne, ktorí boli požiadaní o odborný posudok sa vyslovili o nemožnosti jej pôvodnej rekonštrukcie. Po trojmesačnej práci sa podarilo zo zbierky skompletizovať 795 jednotlivých skladiieb, zbytok bol zaradený medzi fragmenty. Najväčší problém spočíval v tom, že viac ako polovica jednotlivých listov vypadla z pôvodných obalov a preto pri usporiadaní bola potrebná aj hudobno - teoretická príprava a odborné znalosti.</p> <p>V 60-tych rokoch bola zbierka v správe Štátneho oblastného archívu v Nitre, od roku 1982 provizórne uložená bola v depotech Štátneho oblastného archívu v Bytči. V roku 1984 bola odovzdaná do Štátneho okresného archívu v Trenčíne a uložená v budove na Mierovom námestí č. 46, od roku 1985 na Kožušnickej ul. č. 1.</p>	Dejiny archívneho fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Fond bol delimitovaný na základe prípisu SAS 16/17d-1982 zo dňa 28. 1. 1982. Prevzatý bol 5. apríla 1984, v prírastkovej knihe zaevidovaný pod prírastkovým číslom 299 dňa 05. 04. 1984. Preberací protokolu č. OA-53/04-84 bol vypracovaný dňa 06. 04. 1984.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	<p>Archívny fond obsahuje 4,38 bm dokumentov - 35 archívnych škatúl spisov z rokov 1721-1854.</p> <p>Jednotlivé hudobné celky pochádzajú z tvorby svetových klasikov, alebo od domácich hudobných skladateľov. V zbierke je asi 470 cirkevných vokálnych a inštrumentálnych</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu

		<p>skladiieb a asi 330 svetských, väčšinou inštrumentálnych diel. Odborní experti hudobno-historického oddelenia SAV v Bratislave zistili, že len asi 50 skladiieb pochádza z činnosti trenčianskych jezuitov z doby pred rokom 1776. Prevažná časť zbierky pochádza z činnosti trenčianskych piaristov. Z piaristických hudobných skladateľov v Trenčíne vynikol najmä Augustín Šmehlík (1770 – 1854). Z veľkého množstva skladiieb ním signovaných sa nedá presne určiť, ktoré sám zložil a ktoré len opísal, prípadne prepracoval podľa iných diel. Popri ňom sa v roku 1782 spomína Cyprián Brandeis, v roku 1788 Ignác Egelský a okolo roku 1838 Krištof Kučera.</p> <p>Najstarší rukopis hudobnej skladby je z r. 1731, najväčší počet rukopisných skladiieb pochádza z rokov 1748 – 1749. Prvá tlačená skladba je z roku 1721. Medzi cirkevnými skladbami je veľa diel českého i nemeckého klasicizmu. Zo skladateľov piaristov je najviac zastúpený Damasso Brosman. O jeho úzkom vzťahu k trenčianskemu kolégiu svedčí fakt, že mnoho diel v zbierke je označených jeho signatúrou. Podobnú účasť na vzniku zbierky mal začiatkom 18. storočia aj Tobiáš Futschik, ktorého meno svedčí o českom pôvode.</p> <p>Zbierka obsahuje aj najstarší známy odpis skladby Haydna Symphonia ex F. (inv. č. 611) z roku 1765, skladby Mozarta Quartetto ex B z roku 1787 (inv. č. 492) a skladby Beethovena XII. Variationes (inv. č. 563) z roku 1811.</p> <p>Fond je často využívaný našimi i zahraničnými bádateľmi. Pri svojej práci z nich čerpal i huslista a umelecký vedúci súboru Musica aeterna Peter Zajíček, či hudobná vedkyňa Darina Múdra a ďalší.</p> <p>Jednotlivé diela možno použiť pre teoretické a hudobno-historické študijné účely, ako aj pre praktické použitie. Na interpretáciu ich využívajú komorné orchestre.</p>	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Vyrad'ovanie sa nekonalo.	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Neočakávajú sa.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	Pri inventarizovaní zbierky sa hudobný materiál nedal časove presne oddeliť, aby mohli byť z neho utvorené dve samostatné zbierky z činnosti jezuitského i piaristického kolégia v Trenčíne. Rovnako tiež nebolo možno oddeliť svetské skladby od skladiieb cirkevných a skladby slúžiace školským účelom od skladiieb, ktoré potreboval	Spôsob usporiadania

		<p>regenschóri a cirkevný chrámový zbor.</p> <p>Kompletizácia jednotlivých diel z dôvodu straty obalov sa podarila len na 70%, pričom sa pri každom čísle vyznačili hlasy a nástroje, ktoré sa zachovali a ktoré chýbajú. Pri mnohých skladbách nemohol byť vyznačený autor a tiež nemohlo byť pri každej skladbe vyznačené, či ide o pôvodinu, alebo len o opis, prípadne upravený prepis inej skladby.</p> <p>Pôvodné obaly, ktoré ostali odlúčené od skladieb pôvodca inventúrneho súpisu uložil k poslednému inventárnemu číslu.</p> <p>Skladby sú rozdelené do nasledujúcich skupín: omše, litánie, vesperae, salve regina, mariánske a iné, pange lingua, offertória, motetto, rôzne, svetské skladby, fragmenty a varia, kde sa nachádzajú okrem pôvodných obalov napr. i žiadosti o štipendium, študentské verše, cvičenia z rétoriky a štylistiky, zoznam piaristov českého pôvodu z roku 1808, kázne, ale i matričné záznamy a potvrdenia a iné.</p> <p>Skladba inventárnej jednotky je nasledujúca: za inventárnym číslom je uvedené číslo škatule, autor a názov skladby, ďalej je informácia o hlasoch a nástrojoch (napr. 3 spevy, 2 husle, 2 sardíny, 2 klaríny, tympan); za týmito údajmi nasleduje stĺpec Poznámka – v ňom sú uvedené chýbajúce nástroje a poznámka, či sa jedná o opis, alebo tlač s časovým údajom, ak je uvedený.</p> <p>Inventár obsahuje 817 inventárnych čísiel. V pôvodnom inventári bolo uvedených 37 škatúľ dokumentov. Pri preberaní však chýbala škatuľa 2 a 3 (inv. čísla 13-45) a tiež chýbajú inventárne čísla 576 a 645.</p>	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcí
3.4.3.	Language /scripts of material	latinský, slovenský, nemecký, taliansky, maďarský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical	nepoškodený	Fyzický stav

	characteristics and technical requirements		a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Krajský archív v Bratislave, pobočka v Trenčíne, Vojtech Štibraný: Hudobná zbierka Jezuitského a piaristického kláštora v Trenčíne, 1721 – 1854, Inventár, Trenčín 1956 Štátny archív Bratislava, Vojtech Štibraný: Hudobná zbierka jezuitského a piaristického kláštora v Trenčíne, 1721 – 1854, Inventár, Bratislava 1957	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, Kožušnícka 1, 911 05 Trenčín 5	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Archívna pomôcka o tom neinformuje.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Informácie nie sú známe.	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	Musaeum Musicum: <i>Árie 18. storočia zo Slovenska</i> . Bratislava 1995, s. 120. CD Peter Zajček: Hudba z mesta Trenčín	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Zbierku usporiadal a zinventarizoval v roku 1952 Dr. Gerhard Šebák, pracovník Krajského archívu v Bratislave, pobočky v Trenčíne. Inventár zrevidoval a doplnil v roku 1956 Dr. Vojtech Štibraný Opis vyhotovila Mgr. Janka Štefaničáková v júni 2023.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition a metodického pokynu na tvorbu opisov archívnych súborov podľa všeobecného medzinárodného štandardu pre archívny opis ISAD (G) č. SVS-OAR1-2017/002532	Pravidlá alebo zásady

3.7.3.	Date(s) of descriptions	29. 06. 2023	Dátum vyhotovenia opisu
--------	-------------------------	--------------	-------------------------